

РОЛЬ МИТА У НАПОВНЕННІ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ БЮДЖЕТУ: ЦІНОВИЙ АСПЕКТ

Мито являє собою податок на товари та інші предмети, що переміщуються через митний кордон.

Суб'єктами сплати мита є як фізичні, так і юридичні особи при здійсненні експортно-імпортних операцій. Об'єктом оподаткування є митна вартість товарів або інших предметів, які переміщуються через митний кордон України, або їх кількісні показники [2].

Роль мита визначається відповідно до його функцій – фіскальної та регулювальної. У фіскальній функції мито служить для наповнення дохідної частини бюджету, однак на сучасному етапі розвитку значної ролі не відіграє. У регулювальній функції мито може слугувати для захисту або стимулювання вітчизняного виробництва [1].

Формування дохідної частини бюджету є важливим видом діяльності будь – якої держави, зокрема і України. Сьогодні податки є не лише основним джерелом наповнення державного бюджету, але і виконують роль фінансового регулятора виробництва. Для України актуальним є розвиток системи митного оподаткування, яка б передбачала розгалужену систему митних платежів, адже крім фіскальної функції, вони виконують економічну – регулювання експортно-імпортних операцій та забезпечення економічної безпеки держави.

Основа системи митного оподаткування становлять митні платежі, під якими розуміють ті види податків та зборів, які нараховуються у встановленому порядку при переміщенні через митний кордон країни товарів та інших предметів під контролем митних служб. При цьому слід акцентувати увагу на характерній особливості митних платежів, а саме: односторонньому руху вартості від юридичних та фізичних осіб до держави.

Серед великого спектра функціональних завдань, які виконують митні платежі головними є:

- фіскальні, тобто митні платежі є джерелом поповнення бюджету країни;
- захисні, які спрямовані на захист та розвиток національного виробництва;
- регулятивні, які формують не тільки обсяг і структуру експорту та імпорту, але й обсяги споживання товарів у країні та структуру економіки в цілому.

Сьогодні відповідно до чинного законодавства України митними органами при переміщенні товарів та інших предметів через митний кордон справляються: митні збори, мито, акцизний збір (при ввезенні), ПДВ (при ввезенні), єдиний збір (при ввезенні).

Ввізне мито нараховується на товари та інші предмети при їх ввезенні на митну територію України. Вивізне мито нараховується на товари та інші предмети при їх вивезенні за межі митної території України.

В залежності від специфіки оподаткування ввізне та вивізне мито буває:

- 1) адвалерне, що нараховується у відсотках до митної вартості товарів та інших предметів (легкові автомобілі);
- 2) специфічне, що нараховується у встановленому грошовому розмірі на одиницю товарів (сигарети, нафтопродукти, горілка);
- 3) комбіноване, що поєднує обидва ці види митного обкладання;
- 4) сезонне ввізне та вивізне мито нараховується на строк не більше чотирьох місяців з моменту їх встановлення [2].

Ввізне та вивізне мито нараховується митною службою України і вноситься до Державного бюджету України.

Транзитне мито стягується з товарів, які перетинають національну територію транзитом.

Також існують особливі види мита в Україні:

- 1) спеціальне
- 2) антидемпінгове
- 3) компенсаційне.

Одним із найбільш поширених інструментів регулювання зовнішньоекономічної діяльності є ввізне мито. Відповідно до запропонованої класифікації митного тарифу мито на імпорт та ввізне мито за своєю економічною природою є еквівалентними поняттями. Воно нараховується на товари та інші предмети при їх ввезенні на митну територію країни.

За економічним змістом і характером дії імпортне мито належить до вартісних ринкових регуляторів зовнішньоторговельного обороту, тобто як будь-який податок мито збільшує ціну товару і знижує його конкурентоспроможність.

Хоча імпортне мито - найпопулярніший захід системи економічного інструментарію регулювання зовнішньоекономічної діяльності, але часто його доля в структурі митних платежів не сама суттєва, так нарахування з податку на додану вартість значно перевищують надходження з мита при ввезенні товарів. Визначити вплив мита на загальний рівень товарних цін у країні значно важче, ніж розрахувати підвищення цін на імпортні товари. Проте деякі автори, здійснивши такі розрахунки, доводять, що втрати споживачів від загального підвищення внутрішніх цін, яке було результатом застосування імпортного мита в економічно розвинутих країнах, у 4-5 разів перевищували суму стягнутого мита.

Аналіз механізму впливу мита на ціни і конкурентоспроможність товару дає змогу зробити ще один висновок: ефективність тарифного протекціонізму визначається не тільки абсолютною величиною ставки мита. Зіставлення структури митного тарифу, структури внутрішнього виробництва і структури імпорту економічно розвинутих країн світу показало, що рівень протекціоністського захисту готового виробу залежить не тільки від рівня обкладання митом самого готового виробу, але й від рівня мита на ті складові і матеріали, які імпортуються для виготовлення даного виробу.

Як вже зазначалось вище, механізм впливу мита на ціни багатогранний, тому ефективність мита, а отже, й оцінка його ефективного рівня - залежать від багатьох факторів. Необхідно врахувати й те, що ставки митних тарифів зростають в період погіршення економічної кон'юнктури і знижуються в період підвищення ділової активності.

Митні платежі встановлюються найвищими органами державної влади і тому за рівнем запровадження належать до загальнодержавних податків, тобто правила їх стягнення та розміри ставок є єдиними на всій території країни незалежно від форм власності, організації господарської діяльності та територіального розташування.

Митні платежі, в основному, є загальними (знеособленими) податками, тобто податковим законодавством не встановлено певного цільового призначення коштів, що надходять до бюджетів різних рівнів у вигляді даних податків. Тому з точки зору порядку зарахування митні платежі в основному є директивними, оскільки вони повним обсягом надходять до одного рівня — Державного бюджету [3].

Аналізуючи структуру податків і зборів, справляння яких забезпечено митними органами, протягом останніх років необхідно зазначити, що 99 % загальної суми митних платежів становлять ввізне мито, акцизний збір та податок на додану вартість (ПДВ. Крім того, понад 96 % ставок Митного тарифу України, систематизованого згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД), є адвалерними (тобто ставки встановлені у відсотках до митної вартості товарів).

Таким чином, можна зробити висновок, що головним фактором, що впливає на платежі, справляння яких забезпечується митними органами, є імпорт товарів, а саме його вартісні показники.

Після набрання чинності Митного кодексу від 12 березня 2012 року, спостерігається збільшення податкового навантаження на 1 грн контрактної вартості товарів, з якої сплачуються митні платежі.

З метою спрощення умов ведення бізнесу Держмитслужба постійно прискорює процедури митного контролю та оформлення.

З метою забезпечення повноти справляння митних платежів необхідно вдосконалити митне законодавство в частині посилення контрольних процедур за нарахуванням і сплатою митних платежів, сформувавши комплексний контроль за додержанням митного законодавства

суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та громадянами з подальшою відповідальністю за вчинені дії, запровадити спрощення та модернізацію митних процедур на кордоні й всередині держави, вдосконалити порядок митного оформлення та декларування товарів, які переміщуються громадянами через митний кордон України. Для забезпечення повноти стягнення платежів до бюджету необхідно збільшити бази оподаткування шляхом посилення контролю за використанням податкових пільг. Всі ці заходи будуть сприяти підвищенню ефективності надходження митних платежів до бюджету.

Література:

1. Гребельник О. П. Місце і роль митних платежів у системі оподаткування зовнішньоекономічної діяльності підприємств / О. П. Гребельник // Освіта, менеджмент і бізнес: світовий вимір. – №2. – 2011. – С.4-8.
2. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. – 2012. – 211 с. Офіційний сайт Державної митної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.customs.com.ua>.
3. Науменко В.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні / В.П. Науменко, П.В. Пашко, В.А. Руссков. — К. : Знання, 2013. — 403 с.

Степан Довгий

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Бондаренко Є.П.

ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ БРОКЕРІВ НА ТЕРИТОРІЇ ЗОНИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ

На сьогоднішній день стан ринкової економіки України передбачає розширення елементів економічної системи, які здатні забезпечувати рівні умови під час здійснення підприємницької діяльності для усіх суб'єктів господарювання, а з іншого – виступають інструментами державного впливу на загальну ситуацію в економіці держави. Це повною мірою стосується підприємницької діяльності із надання послуг по декларуванню товарів і транспортних засобів та перевезенню товарів, що переміщуються через митний кордон України або перебувають під митним контролем. Можливості посередницьких підприємств, які здійснюють свою діяльність у митній сфері, обмежуються правами та обов'язками, що встановлюються органами державного управління. Основне завдання – це створення сприятливих умов для реалізації будь-яких інтересів суб'єктів господарської діяльності. Посередницька діяльність у митній сфері здійснюється за наявності відповідної ліцензії.

У Митному кодексі України 1991 року, який залишався чинним до 1 січня 2004 року, взагалі було відсутнє визначення термінів "митний брокер", "митний ліцензійний склад" та "магазин безмитної торгівлі". Не існувало до затвердження Митного кодексу України 2002 року, який свідчив вже про новий етап розвитку інституту митного посередництва в Україні, чіткого законодавчого визначення поняття "митний брокер". Організаційно-правову основу для здійснення підприємницької діяльності митного брокера, а точніше — надання ним послуг по декларуванню і митному оформленню товарів, складала статті 46-49 Митного кодексу України 1991 року. Так, відповідно до статті 46 поняття "митний брокер" розуміється як: "... підприємство, допущене митницею до декларування". При цьому статтею 47 Кодексу уточнялося, що допущення митницею підприємства до декларування здійснювалось шляхом видачі такому підприємству свідоцтва про визнання його як декларанта.

Згідно зі статтею 416 чинного Митного кодексу 2012 року, митний брокер — це підприємство, що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України [2]. Митний брокер провадить митну брокерську діяльність у будь-якому фіскальному органі.

Він обов'язково має ліцензію на право здійснення митно - брокерської діяльності, отриману в спеціальному центральному органі виконавчої влади в галузі українського митної